

EUR Research Information Portal

Openbare Bibliotheken en hun publiek in 2014

Publication status and date:

Published: 01/01/2014

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Citation for the published version (APA):

Loots, E., & Schramme, A. (2014). Openbare Bibliotheken en hun publiek in 2014. *META: tijdschrift voor bibliotheek & archief*, (9), 8-13.

[Link to publication on the EUR Research Information Portal](#)

Terms and Conditions of Use

Except as permitted by the applicable copyright law, you may not reproduce or make this material available to any third party without the prior written permission from the copyright holder(s). Copyright law allows the following uses of this material without prior permission:

- you may download, save and print a copy of this material for your personal use only;
- you may share the EUR portal link to this material.

In case the material is published with an open access license (e.g. a Creative Commons (CC) license), other uses may be allowed. Please check the terms and conditions of the specific license.

Take-down policy

If you believe that this material infringes your copyright and/or any other intellectual property rights, you may request its removal by contacting us at the following email address: openaccess.library@eur.nl. Please provide us with all the relevant information, including the reasons why you believe any of your rights have been infringed. In case of a legitimate complaint, we will make the material inaccessible and/or remove it from the website.

Openbare Bibliotheken en hun publiek in 2014

Foto: Ivo Hendrikx.

Ellen Loots & Annick Schramme, Universiteit Antwerpen

In het voorjaar van 2014 organiseerden de Universiteit Antwerpen en het onderzoeksbureau LMOV (Lokaal Marktonderzoek Vlaanderen) een grootschalige bevraging om licht te werpen op hoe gebruikers en niet-gebruikers van openbare bibliotheken in Vlaanderen en Brussel zich tot deze huizen verhouden en om hun gedrag, meningen en verwachtingen in kaart brengen.

Voor veel bibliotheken was het intussen tien jaar geleden dat vergelijkbare informatie ze inzicht bood in hun werking (o.a. Van Thielen, Glorieux, Moens, 2004). Intussen is de maatschappij geëvolueerd: de impact van de informatie- en communicatietechnologie is niet meer weg te denken, de diversiteit van de samenleving is nog verder toegenomen en het vrijetijdsaanbod is gegroeid. Bovendien heeft ondertussen een periode van economische crisis geleid tot ingrijpende besparingen op diverse beleidsniveaus.

zaken, leidde de beschikbaarheid van geactualiseerde en nieuwe informatie tot vaststellingen op het Vlaamse niveau, waarvan er enkele in een 'verkenkend' en in hoofdzaak 'beschrijvend' deelrapport opgenomen zijn. In dit artikel vatten we enkele bevindingen samen. Want ook al is de tevredenheid van bibliotheekleden en -bezoekers nog steeds hoog (o.a. Glorieux & Vandebroeck, 2005), toch stellen we vast dat bibliotheken voor een aantal belangrijke uitdagingen staan.³

LANG LEVE HET BOEK?!

Naast het aanbieden van boeken organiseren bibliotheken verschillende activiteiten en diensten die bijdragen aan hun kerntaken van cultuurparticipatie, kennisontwikkeling en sociaal contact (Vallet, 2013). Het merendeel van de mensen komt nog steeds om iets te zoeken en/of uit te lenen (96 procent van de leden). Velen lezen of beluisteren ook iets ter plaatse (21,3 procent). Opvallend is dat de bibliotheek een populaire plek blijft om te studeren of te werken (één op 20). Eén op de zes bibliotheekleden woont wel eens een activiteit bij die de bibliotheek organiseert (tabel 1).

Wat lenen de bibliotheekleden dan vooral? Boeken zijn nog steeds het meest uitgeleende bibliotheekproduct. De bibliotheek wordt nog steeds gepercipieerd als een 'boekenhuis', en mensen

Maar liefst 153 steden en gemeenten namen deel aan het onderzoek en 79.980 mensen (onder wie 55.507 bibliotheekgebruikers)¹ vulden een geldig enquêteformulier in. Er werd gebruikt gemaakt van een gestandaardiseerde vragenlijst die weliswaar verschillende vertakkingen had naargelang het profiel van de respondent (bijv. lid of afhaker), en naargelang de aard van de bibliotheek en haar aanbod. De vragenlijsten werden online en op papier verspreid in en door de deelnemende gemeenten.² Vooraleer de vragenlijst werd opgesteld, werden focusgroeps gesprekken gehouden met verschillende betrokkenen uit het veld om inzicht te krijgen in trends, de noden van en uitdagingen voor bibliotheken. Hoewel het hoofddoel van de bevraging was om individuele bibliotheken (en cultuurcentra) inzicht te bieden in de bovengenoemde

Wat doen mensen in de bibliotheek (leden)?	aandeel
Iets gezocht en/of geleend	96,23%
Iets gelezen of beluisterd	21,30%
Een activiteit bijgewoond	17,12%
Raad of advies gevraagd	14,20%
Gebruik gemaakt van de computers	10,38%
Gebruik gemaakt van de kopieermachine	5,22%
Gestudeerd of gewerkt	4,13%
Wifi gebruikt	3,52%
Andere	1,95%

Tabel 1: doelen van bibliotheekbezoek van leden (n=52802).

verwachten die rol van een bibliotheek, ook jongeren (Van den Bossche, 2014). Na de boeken, volgen dvd's, stripverhalen en cd's als populaire producten. Collectieonderdelen die in mindere mate aanwezig zijn in de collectie, zoals luisterboeken, Daisy-boeken en games (BIOS, 2012), worden in mindere mate uitgeleend.

Het merendeel van de respondenten wil nieuwe producttitels terugvinden (67 procent). Eén op drie vindt dat de bibliotheek daarnaast ook klassiekers moet aanbieden. Over de beschikbaarheid van nieuwe boeken en audiovisuele materialen is de tevredenheid van de bibliotheekgebruikers toegenomen in vergelijking met tien jaar geleden (Glorieux & Vandebroeck, 2005). Drie van de vier bezoekers zeggen telkens iets nieuw te vinden. Het lijkt er dus op dat bibliotheken op dit vlak inspanningen geleverd hebben. Het boekenaanbod in het algemeen, en daarnaast ook andere collectie-onderdelen, wordt zeer positief geëvalueerd (gemiddelde scores van 4 op 5).

Het aankoopbeleid van openbare bibliotheken behelst echter meer dan beslissingen over titels. De verruiming van het bibliotheekaanbod met nieuwe productcategorieën is een trend die al enkele decennia aan de gang is. Hoewel de uitleningen van audiovisuele materialen al enkele jaren toenemen (VRIND, 2013), leiden we uit onze data af dat cd's een gevoelige terugval kennen in vergelijking met tien jaar geleden: in 2004 werd de cd-collectie van de bibliotheek nog benut door 42 procent van de gebruikers (Glorieux & Vandebroeck, 2005), terwijl dat aandeel nu gehalveerd is.⁴ Verklaringen zijn niet ver te zoeken: muziek is vandaag veel gemakkelijker en goedkoper te verkrijgen online in vergelijking met een tiental jaar geleden.

Tegenwoordig zijn digitale boeken in opmars, en het is niet verwonderlijk dat bibliotheken zich vragen stellen over de rol die ze kunnen opnemen in het aanbieden van deze nieuwe productcategorie. Aan de deelnemers aan de enquête (zowel gebruikers als niet-gebruikers)

werd gevraagd of ze interesse hebben in een aanbod e-books vanuit de bibliotheek. Eén derde zegt van wel. Bijna de helft van de respondenten (46,5 procent) geeft aan van niet, en één op zes is onbeslist. De meerderheid loopt blijkbaar (nog) niet warm voor het idee. Negen op tien van de respondenten die 'nee' antwoorden, zegt liever een 'fysiek boek' te lezen. Bij vier op de tien mensen spelen ook praktische bezwaren: zij hebben geen tablet of e-reader.

EEN BLIK OP AFHAKERS

De leden van een openbare bibliotheek zijn over het algemeen tevreden tot zeer tevreden over het aanbod en de dienstverlening van hun bibliotheek. Toch zijn er mensen die op een bepaald moment 'afhaken', en andere die nog nooit een bibliotheek bezochten. Ook deze afhakers en niet-gebruikers werden bevroegd.

Wie komt er dan niet naar de bib? We stellen vast dat de bibliotheken slechts 20 procent zestigplussers bereikt, ook al maakt deze groep 30 procent van de Vlaamse bevolking uit. Ook al is dat een stijging van bijna 7 procent tegenover 10 jaar geleden (13,6 procent van de leden was toen meer dan 60 jaar, Glorieux & Vandebroeck, 2005), dan blijft dit toch een relatief laag cijfer. Terwijl de vergrijzing binnen de bibliotheek toeneemt, lijkt er aan de jonge kant van het spectrum minder instroom te zijn (17,7 procent is tussen 16 en 29; tien jaar geleden was dat nog 21,5 procent — over de allerjongsten hebben we geen informatie).

De leeftijdscategorie 30 t/m 44 jaar loopt terug in aantal in vergelijking met de vorige bevraging (van 36 procent van de leden in 2004 tot 30 procent in 2014). We krijgen dus de indruk dat een deel van de twintigers uit 2004 mogelijk is afgehaakt en dat ook mensen tussen hun 30e en 45e hun lidmaatschap nog stopzetten. Wanneer we kijken naar het profiel van de afhakers in onze dataset, zien we dat de gemiddelde leeftijd van die mensen vandaag 46 jaar is.⁵

Kunnen we hiervoor een verklaring opwerpen? Loopbaanaspecten en

“DE BELANGRIJKSTE REDEN OM AF TE HAKEN IS WELISWAAR DE TECHNOLOGISCHE VOORUITGANG.”

Top 10 redenen afhaken bibliotheek	aantal
Informatie nu online	22,45%
Geen tijd	21,54%
Nu thuis internet	18,50%
Lees niet meer (zo vaak)	14,21%
Liever kopen dan lenen	13,88%
Andere bib	11,29%
Uit mijn gedachten gegaan	9,64%
Geen interesse meer in aanbod	6,63%
Wegens de kinderen (vroeger wel, nu niet meer)	5,98%
Download nu	5,89%

Tabel 2: redenen voor afhaken bibliotheek (N=8416).

Top 10 voor de 'ideale bibliotheek'	aandeel
Waarschuwing via e-mail of SMS wanneer materiaal moet teruggebracht worden	44,70%
Inleverbus (inleveren van materiaal buiten openingsuren)	34,22%
Langer mogen uitlenen	29,91%
Een bibcafé	28,48%
Een bibliotheekkaart voor alle Vlaamse bibliotheken	28,14%
Gratis Wifi	16,57%
e-books	13,29%
Een zelfscanbalie	11,36%
Gepersonaliseerde nieuwsbrief naar mijn interesses	10,56%
Meer lezingen, podiumactiviteiten, ...	9,70%

Tabel 3: top 10 ideale bibliotheek (n=73782).

gezinsvorming zijn denkbare redenen. Eén op vijf van de afhakers binnen onze groep respondenten benoemt het tijdsaspect als reden waarom men niet langer komt. Uit de enquête leiden we voorts af dat lang niet alle afhakers hun leesbehoefte op een andere (snellere) manier stillen (bijv. door boeken te kopen of te downloaden), maar dat ze door tijdsgerek minder gaan lezen. Bij een aantal afhakers kan bovendien een verschuiving in het cultuurparticipatiepatroon vastgesteld worden: in plaats van te lezen, doen ze eerder een avondje aan cultuur (podiumvoorstellingen).

De belangrijkste reden om af te haken is weliswaar de technologische vooruitgang. In de top 10 van afhaakredenen zijn er drie die direct te maken hebben met internet en de beschikbaarheid van informatie: informatie is nu online beschikbaar (de koploper!), men heeft thuis internet, men downloadt zaken. Andere redenen hebben te maken met een verschuiving in interesses, of een voorkeur voor andere manieren om aan materiaal te geraken (kopen en downloads). Slechts 6 procent van de afhakende leden geeft aan dat dit door de kinderen komt, met wie ze vroeger wel naar de bibliotheek kwamen, en nu niet langer. Een bibliotheek kan haar leden dus om uiteenlopende redenen kwijtspelen, maar de rol van het internet als alternatieve informatiebron is niet te negeren.

Verschillende van de redenen waarom iemand afhaakt, hebben minder te maken met de bibliotheek en haar dienstverlening — wat ook afgeleid kan worden uit de hoge tevredenheid van leden en bezoekers —, dan met iemands persoonsgebonden situatie (zoals tijd, gezinssituatie, etc.). Aangezien het terugwinnen van een verloren publiek moeilijker is dan het tevreden houden van de huidige klanten, werd naar de verlangens van die huidige klanten gepeild.

KLANTENBINDING DOOR COMFORTMAATREGELEN?

Bij de vraag aan leden en bezoekers naar de wensen voor de toekomst, konden respondenten drie voorkeuren aanduiden uit een lijst met verschillende bibliotheekdiensten (tabel 3). De meerderheid

koos voor 'comfortmaatregelen'. Bijna de helft wil een waarschuwingssignaal op het moment dat het materiaal teruggebracht moet worden. Eén op drie wil de materialen buiten de openingstijden kunnen inleveren, en bijna net zoveel wil langer kunnen lenen. De antwoorden suggereren opnieuw dat mensen het druk hebben: ook zij die lid zijn, lijken te verlangen dat de bibliotheek rekening houdt met hun drukke agenda's. Pas op plaatsen vier en vijf zien we een bibliotheekcafé en een Vlaamse bibliotheekkaart. Waar een overkoepelende lidkaart tien jaar geleden goed was voor een positieve respons van 67,5 procent kiest nog één op de drie bibliotheekbezoekers daarvoor.⁶ Mogelijk heeft (opnieuw) de toegenomen beschikbaarheid van (digitale) informatie de nood aan het meervoudig lidmaatschap vervangen. Het aanbieden van meer activiteiten staat slechts op de tiende plaats (10 procent).

AFWIJKINGEN OP VIJF BEVOLKINGSKENMERKEN

Tot nog toe lag de focus van dit artikel vooral op afhakers, en op de leeftijdskenmerken van bibliotheekleden en -bezoekers. Er zijn echter nog andere socio-demografische kenmerken die bezoekers en niet-bezoekers van elkaar onderscheiden. Onze resultaten bevestigen wat al eerder naar boven kwam; de bibliotheekgebruiker in Vlaanderen wijkt af van de bevolking op (ten minste) vijf kenmerken: geslacht, geboorteplaats, opleiding, beroepssituatie en inkomen. In de bibliotheken zijn de vrouwen ruim oververtegenwoordigd ten opzichte van de mannen. Volgens onze survey zou niet minder dan 66 procent van de bibliotheekleden vrouw zijn, terwijl in de Vlaamse bevolking het aandeel vrouwen ongeveer gelijk is aan het aandeel mannen. Deze ongelijke verdeling was ook al merkbaar tien jaar geleden (Participatiesurvey, 2003). Een mogelijke — maar wellicht enkel een gedeeltelijke — verklaring daarvoor is dat vrouwen vaker lezen in vergelijking met mannen (Eurobarometer, 2002). Waarschijnlijk gaan zij ook eerder samen met de kinderen naar de bibliotheek dan dat mannen dat doen.

Wat de geboorteplaats van de bibliotheekleden betreft, zijn mensen die niet

DE GEMIDDELTE BIBLIOTHEEKBEZOEKER

in België geboren zijn, of van wie de ouders elders geboren werden, ondervertegenwoordigd in vergelijking met de Vlaamse bevolking. Van de inwoners van het Vlaams Gewest heeft 7 procent een buitenlandse nationaliteit. Dat is meer dan de 4,5 procent van de bibliotheekleden die buiten België geboren zijn.⁷

De ongelijkheid in cultuurparticipatie op het vlak van opleidingsniveau werd eerder en ook elders vastgesteld (De Laet et al., 2011; VRIND, 2013; Aabo et al., 2010). Zelfs bibliotheken, die vaak verondersteld worden het meest laagdrempelig te zijn van het hele culturele aanbod, worden vooral bezocht door mensen met een

hoog opleidingsniveau. Twee derden van de bibliotheekleden die onze enquête invulden, heeft minstens een diploma van het Hoger Onderwijs van het Korte Type. In vergelijking met de Vlaamse bevolking is dat een stevige vertekening: van de Vlamingen heeft één op drie dit diploma. In vergelijking met eerder onderzoek, is dit een toename: bibliotheekgebruikers lijken nog meer 'geletterd' te zijn dan ze al waren. Eén op vier van de Vlamingen heeft hoogstens een diploma LSO. Van de bibliotheekleden is dat slechts één op de tien.

Wanneer we naar de beroepssituatie van de bibliotheekbezoeker kijken, stellen we

“OP BASIS VAN ONZE RESULTATEN KUNNEN WE NIET VASTSTELLEN DAT DE BIBLIOTHEEK EEN CRUCIALE ROL SPEELT IN HET DICTEN VAN DE DIGITALE KLOOF.”

“BIBLIOTHEEKGEBRUIKERS
LIJKEN NOG MEER
‘GELETTERD’ TE ZIJN DAN
ZE AL WAREN.”

vast dat een groot aandeel van de bibliotheekleden werkt als bediende of hoger bediende (60 procent). Bijna één op de vijf gebruikers is gepensioneerd; 6,3 procent is arbeider. Zelfstandigen en andere beroepen die niet in een vast dienstverband zijn, zijn zeer sterk ondervertegenwoordigd. Zo is 21 procent van de Vlaamse werkende bevolking ingeschreven als zelfstandige.⁸ Van de Vlaamse werkende bibliotheekleden is slechts 8 procent zelfstandig. We hebben niet onderzocht welke oorzaken aan de basis hiervan liggen, maar tijdsgebrek en werkdruk zijn niet ondenkbaar. De werkloosheidsgraad in Vlaanderen en bij de bibliotheekleden is telkens 7 procent.

De helft van de Vlaamse en Brusselse bibliotheekleden die wij bevroegen, rapporteert een persoonlijk maandelijks nettoloon tussen 1000 en 2000 euro. Bibliotheken worden traditioneel bezocht door gezinnen uit de middelste inkomensgroepen (Hemmeter, 2007). In eerder onderzoek kwam al naar voren dat de allerlaagste inkomens ondervertegenwoordigd zijn op de ledenpopulatie van de Vlaamse bibliotheken (De Laet et al., 2011). Ook de allerhoogste inkomens zijn minder vertegenwoordigd in de ledenpopulatie. Uit de internationale literatuur weten we dat verschillende inkomensgroepen verschillende motieven hebben voor een bibliotheekbezoek. Wanneer lagere inkomensgroepen al naar de bibliotheek gaan, is dat vooral wegens de ontmoetingsfunctie, en in mindere mate om te lezen of te lenen (Hemmeter, 2007; Aabo et al., 2010). Factoren zoals de kostprijs en mobiliteit spelen voor deze groepen een belangrijke rol. Maar niet enkel iemands economisch kapitaal komt in aanmerking als verklarende factor voor gebruik en niet-gebruik, ook factoren die te maken hebben met iemands cultureel kapitaal, zoals diploma's, vaardigheden en kennis, en vertrouwdheid met culturele codes (Bourdieu, 1984). Aangezien inkomen en opleidingsniveau gerelateerd zijn aan elkaar, zullen ook iemands economisch en cultureel kapitaal in verband staan met elkaar. Vervolgonderzoek kan uitwijzen waarom bepaalde groepen geen of minder gebruik maken van de bibliotheek als ontmoetingsplaats of uitleen- en informatiepunt.⁹

ACTUELE UITDAGINGEN?

Openbare bibliotheken staan voor een aantal uitdagingen. Een eerste denkoefening heeft te maken met het publiek. In vergelijking met andere Europese landen is de participatie lager en gebeurt die door een beperkt deel van de samenleving.¹⁰ We zien de leeftijd van het publiek opschuiven. Ook al wordt het aandeel oudere bezoekers (60+) groter, het blijft nog steeds proportioneel minder dan zijn aandeel in de bevolking. De aantrekkingskracht naar jongeren toe lijkt geleidelijk af te nemen. De meeste gebruikers en deelnemers zijn hoog opgeleid. Niet-Belgen en de laagste inkomens vinden we minder gauw terug in deze cultuurhuizen die toch in de eerste plaats bedoeld zijn om de cultuurparticipatie te verhogen en 'access to all' vooropstellen (Hemmeter, 2007). Mensen die afhaken doen dit uit tijdsgebrek, en/of omdat ze hun informatiebehoeften nu op andere (digitale) manieren stillen.

Een tweede uitdaging voor bibliotheken in hun rol als informatiepunt en ontmoetingsplaats heeft te maken met digitalisering en het bevorderen van de digitale participatie. De ICT-infrastructuur van de bibliotheek wordt vooral gebruikt voor opzoeken in de catalogus (67 procent). Van de aanwezige technische faciliteiten wordt door de bezoekers (die geen lid zijn) relatief weinig gebruik gemaakt (Wifi door 4 procent en computers door 5 procent), wat ook al naar voren kwam uit eerder onderzoek (Glorieux et al., 2004). Op basis van onze resultaten kunnen we niet vaststellen dat de bibliotheek een cruciale rol speelt in het dichten van de digitale kloof (mediageletterdheid), een rol die ze volgens sommige beleidsmakers moet opnemen in de huidige, digitale maatschappij (Aabo, 2005). Zowel met betrekking tot het aanbod (e-books) als tot de dienstverlening (informatie en e-commerce) kunnen bibliotheken zich verder ontwikkelen, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat niet iedereen op de digitale snelweg rijdt. Naast digitalisering (van collectieonderdelen en de dienstverlening) kan het bevorderen van de digitale participatie ook een maatschappelijk doel voor bibliotheken zijn. Een gebrekkige toegang tot informatie zou in onze digitale maatschappij kunnen leiden tot

vormen van sociale ongelijkheid en uitsluiting. Zo werd tien jaar geleden de vrees uitgesproken voor een '2/3 maatschappij', waarin de meerderheid van de bevolking zich goed aanpast en de vaardigheden kan ontwikkelen die nodig zijn om mee te blijven met informatie, terwijl een minderheid niet mee kan (Aabo, 2005). Vandaag heeft 80 procent van de Vlaamse huishoudens een internetaansluiting (VRIND, 2012). Of dat dit betekent dat 80 procent van de bevolking mee is met de digitalisering van bepaalde aspecten van het maatschappelijk leven is de vraag. Een goede kosten-batenanalyse zou richtinggevend kunnen zijn voor de digitaliseringsinspanningen van de bibliotheken. Willen onze openbare bibliotheken een rol opnemen in het dichten van de digitale kloof en het bevorderen van de mediageletterdheid, zullen ze toch een inspanning moeten leveren om degenen die aan de andere kant van de kloof staan te bereiken.

Voor meer resultaten en voor een inzicht in de aanpak kunt u het rapport nalezen. Loots, E., Schramme, S., Van der Auwera, S. (2014), *Openbare bibliotheken en cultuur- en gemeenschapscentra: barometers voor de cultuurparticipatie*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen. Te downloaden op: <http://tinyurl.com/UArapport2014>. ■

Referenties

- Aabo, S. (2005) The role and value of public libraries in the age of digital technologies. *Journal of Librarianship and Information Science*, Vol. 37, n° 4, pp. 205-211.
- Aabo, S., Audunson, R. & Varheim, A. (2010) How do public libraries function as meeting places? *Library & Information Science Research*, Vol. 32, Issue 1, pp. 16-26.
- Bourdieu, P. (1984), *Distinction: A Social Critique of the Judgment of Taste*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
- De Laet, Glorieux & van Tienoven (2011), Privéconcert of open boek? Ongelijke toegang tot culturele centra en bibliotheken. In: J. Lievens & H. Waeye (eds.) (2011), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2009*, Acco Academic, Leuven: 181-195.
- Glorieux, I. & Vandebroek, D. (2005) De bibliotheek, een huis vol meningen. Het bibliotheekgebruik van 32 041 bezoekers in 165 bibliotheken. VCOB.
- Glorieux, I., Moens, M. & Van Thielen, L. (2004) De bibliotheek, een huis vol meningen. 32 041 bezoekers over 165 bibliotheken. Resultaten van het Vlaams gebruikersonderzoek voorgesteld in de BOZAR op 21 december, Brussel, 2004 (29 blz.).
- Hemmeter, J. (2007) Household use of public libraries and large bookstores, *Library & Information Science Research*, Volume 28, Issue 4, Winter 2006, Pages 595-616.
- Vallet, N. (2013) Becoming partners in urban development. A case-study research on the strategic roles of Flemish and Dutch public libraries in the future development of cities. *Library Management*, Vol. 34, n° 8/9, pp. 650-663.
- Van Thielen, L., Glorieux, I. & Moens, M. (2004) De bibliotheek, een huis vol meningen. Resultaten van het Vlaams gebruikersonderzoek in de bibliotheek van Reeks van 167 deelrapporten. Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken, Brussel.
- Van den Bossche, V. (2014), *Op zoek naar een blijvende verbintenis tussen jongeren en de openbare bibliotheek*, Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van Cultuurmanagement, Antwerpen: Universiteit Antwerpen

Noten

- 1 De overige respondenten zijn gebruikers van cultuurcentra, niet-gebruikers of voormalige gebruikers van de bibliotheek. Onder de deelnemende gemeenten vallen de grote steden (Antwerpen, Gent en Brussel) en verschillende middelgrote steden en kleinere gemeenten. We verwachten niet dat de resultaten anders zouden zijn voor meer of andere deelnemende gemeenten.
- 2 De verspreiding van de vragenlijsten (en de link naar de online enquête) gebeurde op het gemeentelijke niveau. We kunnen niet uitsluiten dat er enige vorm van 'zelfselectie' plaatsgevonden heeft. Meer informatie over de gebruikte methode is te vinden in het rapport.
- 3 In het onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen leden en bezoekers (mensen die om een andere reden dan het ontlenen van materialen in de bibliotheek komen). Verder werden afhakers (voormalige leden) en niet-bezoekers bevestigd.
- 4 Dit zijn globale Vlaamse cijfers; deze uitkomst sluit niet uit dat deze trend niet voor iedere individuele bibliotheek opgaat.
- 5 We weten niet wanneer deze respondenten hun lidmaatschap stopgezet hebben. Dat kan verschillende jaren geleden zijn.
- 6 Glorieux et al., 2004. Mogelijk is de oorzaak van dit verschillend resultaat te wijten aan een andere vraagstelling; het zou ook kunnen (en is niet onwaarschijnlijk) dat de meningen veranderd zijn omdat de beschikbaarheid van informatie op 10 jaar tijd toegenomen is.
- 7 Strikt genomen zijn nationaliteit en geboorteplaats niet dezelfde parameters. Indien we ervan uitgaan dat het aantal inwoners van het Vlaamse Gewest dat buiten België geboren is, groter is dan het aantal inwoners met een buitenlandse nationaliteit, wordt het verschil tussen bibliotheekleden en leden van de Vlaamse bevolking alleen groter.
- 8 HERMREG-databank 2012
- 9 Onze bevraging peilde naar redenen waarom men de bibliotheek niet bezoekt. Voorlopig beschikken we enkel over de resultaten op gemeentelijk niveau, die aangeven waarom iemand niet naar de openbare bibliotheek van zijn/haar gemeente gaat. Aangezien bijna 40% van die respondenten aangeeft elders te gaan, reflecteren de voorlopige resultaten niet de redenen van niet-bezoekers in strikte zin. Dat kan een mogelijke verklaring zijn voor de relatief lage percentages op antwoordcategorieën zoals mobiliteit (5,3%), prijs (2,2%). Mogelijk zijn er verbanden tussen socio-demografische kenmerken en de antwoordcategorieën 'ik lees niet' (15,5%) en 'andere reden' (9,2%).
- 10 Bron: Eurobarometer